

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá genderovou tematikou v učebnicích českého jazyka pro druhý stupeň základní školy. Jejím cílem je provést analýzu tří vybraných učebnicových řad různých nakladatelství a na základě výsledků posoudit, zda jednotlivé učebnice zobrazují ženy a muže stereotypním způsobem, či nikoliv a zda nedochází k diskriminaci na základě jazyka.

Práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. V teoretické části je nejprve krátce představen a vymezen pojem gender. Další kapitola rozebírá některé aspekty genderové diskriminace v rámci jazyka, a to zejména použití generického maskulina a nevhodných jazykových klišé. Také je nastíněna problematika přechylování cizích ženských příjmení, která je v době vzniku diplomové práce aktuální. Poslední kapitola teoretické části rozebírá dopady genderového zatížení školství na vzdělávání žáků. V empirické části je provedena analýza tří učebnicových řad se zaměřením na oblasti zobrazování mužů a žen v učivu, doprovodné ilustrace a používání genderově korektního vyjadřování.

Výsledkem analýzy je zjištění, že ve všech zkoumaných učebnicích převažují muži nad ženami, a to v počtu zařazovaných ukázek textů od autorů a autorek, i v počtu ilustrací a zejména v oblasti zobrazování významných osobností v učivu. V oblasti povolání jsou mužům více než ženám prisuzovány typické profese. Co se týče zájmů a činností, převažuje spojování mužů se sportem a veřejným prostorem a žen s péčí o domácnost a o děti, ale ne výhradně. V oblasti genderově korektního vyjadřování je patrná snaha autorských týmů vyvarovat se v zadání úkolů přílišného používání generického maskulina a také dodržovat zásady genderově korektního oslovování v úvodu učebnice, nicméně tyto zásady nejsou dodržovány zcela striktně. Ve všech učebnicových řadách genderové stereotypy spíše převažují.

KLÍČOVÁ SLOVA

gender, genderové stereotypy, genderově korektní jazyk, gender ve vzdělávání, učebnice českého jazyka pro základní školy,